

LONDÝNSKÉ LISTY

London Letters Fortnightly Review

Issued by Joseph Bělina, 13 Fernside Avenue, London, N.W.7. Phone MILI Hill 4024

ROČNÍK II

V LONDÝNĚ DNE 4. PROSINCE 1948

ČÍSLO 17

NOVÁ SÍLA V AMERICKÉ POLITICE.

Všechny americké společnosti pro výzkum veřejného mínění se shodují v tom, že po vítězství presidenta Trumana v letošních volbách, nemůže je již potkati žádné větší neštěstí. Nebudou prý již více strkati prsty do politiky a věnují se výhradně vyřizování dobře placených obchodních zakázek. Na místo politických otázek bude je tedy více zajímati na př., zda-li občané Spojených států dávají přednost kartáčkům na zuby barvy žluté před zelenými. Skoda, že stejně poctivé důsledky nevyvodí také jiní vykladači amerického politického života, kterým by lépe slušelo vykládání karet.

Komentáře výsledků amerických presidentských voleb se podivuhodně shodují v tom, že všechny předpovědi o jejich výsledku podceňovaly jednu a vlastně jedinou sílu o kterou se Truman ve svém volebním zápase mohl opírat. Vyhlídky obou kandidátů byly posuzovány příliš se zřetelem na situaci uvnitř stran, které je kandidovaly a na podporu těch sil, které až doposud v americkém vnitropolitickém životě byly považovány za rozhodující. Proto Trumanovy naděje byly posuzovány tak nepříznivě. I uvnitř své vlastní strany nenacházel dostatečnou podporu a dva další kandidáti Wallace a Thurmond, oba bývalí příslušníci demokratické strany, zdánlivě ohrožovali naději i na slušnou porážku. Naproti tomu za Deweyem stála dobře financovaná a jednotná republikánská strana, která se těšila a těší podpoře amerických finančních kruhů a ve své volební agitaci vládla také neomezenými finančními prostředky. Šedesát pět procent amerického tisku, v tom počtu všechny velké listy, stály ve volební kampani proti Trumanovi. Opravdu se zdálo, že v tomto boji je Rooseveltův nástupce sám a že po vítězství republikánů v r. 1946, kdy dosáhli většiny v americkém senátě, bude nyní definitivně skončeno šestnáctileté období vlády Rooseveltovy strany.

Když evropský tisk letos v červnu přinášel ze sjezdu demokratické strany ve Filadelfii zprávy o rozpacích s jakými došlo k nominování Trumana presidentským kandidátem, přešel bez povšimnutí, že na tomto sjezdu předseda největší americké odborové ústředny William Green předložil obsáhlý volební program amerického odborového hnutí. Green upozornil, že stanovisko jednotlivých kandidátů k předloženému programu - který byl později předložen také sjezdu republikánů - bude pro americké dělnictvo a celé odborové hnutí vodítkem při rozhodování o tom, koho mají podporovat. Svědčí o politické prozíravosti Trumana, že si tuto jedinou vážnou podporu kladným stanoviskem zajistil. Stačila k tomu, aby byl zvolen.

Úžasu z volebních výsledků dala nejlepší výraz bursa v New Yorku, která je ve Spojených státech stále důležitým politickým ukazatelem.

Když došlo 3. listopadu k oznámení závěrečných výsledků prožila bursa vážný otřes, protože počítala naprosto bezpečně s vítězstvím Deweye. Bylo nabídnuto ke koupi 1.132 druhů cenných papírů v celkové počtu 3,230.000 kusů. Z toho 1.054 druhů kleslo v ceně a ztráty při prodeji akcií činí 3 miliardy dolarů. Tento krach jasně vyvrací tvrzení, že mezi oběma kandidáty nebylo valného rozdílu a potvrzuje, že americké finanční kruhy očekávají od Trumana poněkud jinou politiku než od Deweye. Bursa tak rovněž potvrdila, shodně se všemi komentáři, že v těchto volbách rozhodla nová velká vnitropolitická síla - americké odborové hnutí. K takové skutečnosti se ještě žádná bursa na světě nezachovala příznivě.

Americké odborové hnutí, které tak vstupuje do popředí politického života, není organizačně úplně jednotné. Na konci r. 1946 bylo ve Spojených státech odborově organizováno celkem 15 milionů nómézdně pracujících. Jednotlivé odborové svazy jsou sdruženy ve dvou hlavních odborových ústřednách. V Americké federaci práce / AFL /, která má sedm a půl milionů členů ve 105 svazech. Druhá ústředna Sdružení průmyslových organizací / CIO / vykazuje 6 milionů členů ve 40 svazech. Vedle těchto dvou ústředí je pak ještě celá řada nezávislých odborových svazů, které nejsou členy žádné ústředny. Čtyři železničářské odborové svazy mají dohromady 450.000 členů. Mezinárodní asociace strojníků 600.000 členů. Národní federace telefonních dělníků 180.000 členů. V dalších téměř 50 malých svazech je organizováno dalších 500.000 členů.

Americká federace práce na rozdíl od CIO není členem světové odborové federace. Za války došlo k velmi úzké spolupráci mezi oběma ústřednami v různých koordinačních výborech, které byly zřízeny k odstranění sporných otázek v americkém průmyslu. Bezprostředně po vstupu USA do války, obě ústředny dobrovolně prohlásily, že nedojde k vyhlášení žádné stávky a že sporné otázky se zaměstnavateli budou řešeny dohodou.

Během války skutečně došlo ke spolupráci organizovaného dělnictva jako rovnocenného partnera s podnikateli. Jakmile však válka skončila, projevila se v amerických odborech vážná obava z dalšího vývoje. V listopadu 1945 svolal prezident Truman konferenci zástupců dělnictva a podnikatelů k projednání otázek vyplývajících z převedení válečného průmyslu na mírovou výrobu. Již tato konference ukázala změnu ve stanovisku zaměstnavatelů k zaměstnancům.

Pokusy zaměstnavatelů, řešit všechny poválečné obtíže v průmyslu na účet zaměstnanců, bez dohody s odborovými organizacemi, vedly k častým stávkám, které přiosťřovaly situaci mezi zaměstnanci a podnikateli. Po vítězství republikánů v r. 1946, které jim přineslo většinu v americkém senátu, byl boj proti odborovým organizacím přenesen i do amerického zákonodárství. Přes odpor prezidenta Trumana byl přijat t. zv. "Taft-Hartleyův" protidělnický zákon, kterým se odborovým organizacím ztěžuje jejich činnost a upírá dělnictvu právo na stávku. Ve jménu svobody kapitalistického podnikání brání dělníkům společně a organizovaně hájit své hospodářské a sociální zájmy.

Prosazením tohoto zákona rozhodli republikáni o své porážce v prezidentských volbách. Rozpory mezi oběma velkými americkými odborovými ústřednami, ustoupily okamžitě do pozadí před bojovnou výzvou amerického senátu. Prezidentské volby současně s volbami do senátu a kongresu byly pak pro odborové hnutí první příležitostí, při které mohly dokázat, že ani v Americe nelze vládnouti proti dělníkům.

Hlavní požadavek, který ve svém volebním programu americké odbory postavily na prvé místo a jehož splnění žádají okamžitě, jest zrušení

zákonu "Taft-Hartley"; který označují za " jednostranný třídní zákon, který pochovává ústavní občanská a hospodářská práva dělnictva." Po zrušení tohoto zákona má být opět uveden v platnost dřívější / Wagnerův/ zákon o vztazích mezi podnikateli a dělníky.

Požadavek pronikavých opatření proti inflaci jest odůvodňován zjištěním, že v posledním roce podstatně klesla ve Spojených státech kupní síla dělníků, pensistů a všech osob s nižším příjmem. " Více než 12 milionů rodin vydalo v r. 1947 za nejnütnější životní potřeby více než mohly vydělat." Minimální mzda, která doposud činí 40 centů za hodinu, má být zákonem zvýšena na 1 dolar. Pro ochranu zaměstnanců je vysloven požadavek vydání zákona k ochraně rovnoprávnosti při přijímání do zaměstnání a v pracovním poměru, který by chránil zaměstnance vůči podnikateli. Státními příspěvky má být umožněna stavba domů s levnými dělníckými byty. Státními příspěvky ve výši 1 miliardy dolarů má dojít k úpravě školství tak, aby " každému dítěti bez rozdílu rasy, národnostního původu, pohlaví nebo víry, byla zajištěna stejná možnost k vzdělání ". Rozšíření sociálního pojištění na všechny námezdně pracující na území Spojených států, úprava daňového zákonodárství, zdravotní péče a zavedení nemocenského pojištění pro všechny osoby ve Spojených státech a řada dalších významných sociálně politických požadavků je v programu podrobně odůvodněna.

V zahraniční politice Spojených států žádají americké odbory " příznání k světovému míru, který by posílil víru v zásady Spojených národů a znemožnil všechny snahy územního, hospodářského nebo kulturního imperialismu " a posílení Spojených národů, odstranění práva veta, které je vyhrazeno 5 stálým členům Bezpečnostní rady a zavedení většinového rozhodování ve všech otázkách, které přísluší Bezpečnostní radě rozhodovat.

Velmi důrazně je pak vysloven požadavek, aby Spojené státy pokračovaly v plánu hospodářské obnovy, který má být prováděn po celé období, pro které byl plánován a to " takovým způsobem, aby zajistil obnovu západoevropských zemí."

Zděšení new-yorské bursy by ovšem mohlo vzbudit také domněnku, že požadavky amerických odborů jsou programem demokratické strany a že vítězstvím Trumana bylo umožněno jejich brzké uskutečnění. Demokratická strana však zdaleka není socialistickým hnutím pro které by to bylo samozřejmé. Značná část jejich, zejména jižních poslanců, působila již Rooseveltovi obtíže v jeho úsilí o pokrokovou sociální politiku. Vlastní socialistická strana ve Spojených státech je hnutím velmi slabým. Její kandidát na presidentství Norman Thomas se patrně může pochlubit tím, že v letošních volbách se opět snížilo procento univerzitních profesorů, kteří ho doposud nevolili. Americké dělnictvo se však řídilo doporučením svých odborových organizací. A odboráři jsou vždycky realisté. Soustředili se k odstranění původců protidělnických zákonů. To se jim dokonale podařilo. Přesvědčili americkou veřejnost, ale patrně také sebe, že odborové hnutí ve Spojených státech, pokud není vlastní dělnické strany, musí samo v zájmu dělnictva zasahovat aktivně do politického života. Posílená autorita presidenta Trumana, o kterou se odbory zasloužily, opravňuje je k tomu, aby trvaly na plnění předvolebních závazků. Ale i v zahraniční politice Spojených států je nyní Trumanova pozice silnější. V odporu proti sovětskému imperialismu je Truman Stalinovi mnohem nebezpečnějším partnerem, než Dewey. Je presidentem, za kterým stojí celé organizované americké dělnictvo. To je argument stejně důležitý jako atomová bomba. Musí být ovšem vhodně uplatňován.

O SPOLUPRÁCI VE STŘEDNÍ EVROPĚ.

Vše, co se dnes děje ve střední Evropě, je vlastně překotná a násilná sovětišace. Jestliže všechny komunistické plány budou provedeny, pak během několika let se nebudou poměry v Československu a ostatních středoevropských zemích podstatně lišit od poměrů v nejdlehlších oblastech Sovětského svazu. Hospodářský život ve střední Evropě je organizován podle plánů, jejichž obsah byl určen Moskvou. Prováděny jsou komunistickými vládami velmi poslušně i když tu a tam s určitými rozpaky a obavami. Tyto plány mají sloužit výlučně potřebám sovětského hospodářství a sovětským válečným přípravám, bez ohledu na hospodářskou prosperitu jednotlivých zemí a životní úroveň jejich obyvatel.

Aby se ve středoevropských zemích mohla provádět tato hospodářská politika, odpovídající moskevským zájmům, bylo třeba odstranit svobodný politický život a zajistit komunistickým stranám privilegované a monopolní postavení. Po odmítnutí Marshallova plánu rozhodla se Moskva bezohledně využít všech hospodářských zdrojů středoevropských zemí a pro tento cíl bylo třeba vytvořit nutné politické předpoklady. Proto byl proveden únorový puč v Československu a podobné násilné zásahy v ostatních zemích. Proto bylo nutno potlačit naplno svobodu projevu, svobodnou kritiku a kontrolu. Proto bylo nutné také zlikvidovat sociálně demokratické strany, neboť socialistická kritika byla komunistickým režimem zvláště nepříjemná a nebezpečná.

Osвобоzení Československa od komunistické diktatury je odvislé od vítězství demokracie v celé střední a východní Evropě. Je tedy nutné sledovati vývoj i v ostatních středoevropských zemích i v zemích v posledních letech připojených k Sovětskému svazu, neboť jejich vývoj dává tušit v mnohém směru budoucí vývoj i u nás. Znamená to však také, že musíme usilovat o spolupráci s demokratickými silami z ostatních středoevropských zemí, které stojí před stejnými úkoly jako my.

Stejná situace v jednotlivých zemích přináší sebou i podobné perspektivy budoucího vývoje; podobné zdroje odporu, podobné zárodky budoucí krise režimu tam násilně nastolených. Ať již příští vývoj bude jakýkoliv, je pravděpodobné, že osud středoevropských zemí bude v zásadě týž. Jejich postavení po všech krisích a zvratech, které v budoucnosti přijdou, bude řešeno stejně.

Myslenka středoevropské spolupráce není nová. Je to starý ideál, který se však v dějinách nepodařilo uskutečnit. Všechny rozumné důvody mluví pro nejvyšší spolupráci; je dobře známo, že po hospodářské stránce se středoevropské státy mohou ideálně doplnit. Těchto cílů však nemohlo býti dosaženo, dokud střední Evropu ovlivňovala habsburská monarchie, carské Rusko anebo hohenzolernské Německo; dokud konkurenční zájmy vládnoucích vrstev vedly spíše k sporům, nežli ke spolupráci. Tyto rozpory, v období mezi oběma světovými válkami, usnadnily nacistickému Německu jeho agresi. A dnešní "jednota" středoevropských zemí pod sovětskou nadvládou, není sjednocením dobrovolným, nýbrž násilným a nesleduje zájmy středoevropských národů, nýbrž zájmy sovětské.

Usilí o společné řešení středoevropských problémů je ovšem nyslitelné na podkladě nejružnějších koncepcí politických a sociálních. V minulém čísle Londýnských Listů jsme přinesli zpráva o mezinárodní selské unii, která soustřeďuje významné zástupce zemědělského hnutí z celé střední a východní Evropy. Na rozdíl od Evropy západní je nutno i v budoucnosti považovati zemědělské politické hnutí, vedle hnutí dělnického, za nejvýznamnější sílu ve střední Evropě.

Od 26. do 29. listopadu t.r. konala se v Londýně konference zástupců sociálně demokratických stran střední Evropy, kterou svolala československá sociální demokracie v zahraničí. Polskou sociálně demokratickou stranu zastupovali Adam Ciolkosz a dr. Otton Pehr, maďarskou Antal Ban, Imro Szelig a Stephan Bede, rumunskou Serban Voinea a Jacques Serbeanu, bulharskou Zvětko Peneff, jugoslávskou dr. Živko Topalović, československou dr. Vilém Bernard, Václav Majer a Blažej Vilín. Konference se těšila značné pozornosti západoevropských socialistických stran, která se projevila také účastí jejich zástupců, kteří ve svých projevech vesměs hodnotili velmi kladně iniciativu čl. sociálních demokratů, vedoucí k soustředění všech protikomunistických, socialistických sil. Byli to zástupci stran francouzské, švýcarské, holandské, norské, švédské a britské Labour Party, za kterou závažný projev učinil její generální sekretář Morgan Phillips.

Zprávy o situaci v jednotlivých zemích střední Evropy, které byly podány jednotlivými delegacemi - za Československo poslanec Mirko Sedláček - se shodovaly, až na malé rozdíly, ve zjištění plánovité sovětské politiky vůči všem zemím. Valná část jednání byla pak věnována organizačním otázkám vzájemné spolupráce socialistických stran v exilu a podpory jejich politické činnosti západoevropskými socialistickými stranami, které jsou sdruženy v mezinárodní ústředně COMISCO. Z resoluce přijaté konferencí přinášíme prohlášení k situaci v zemích střední Evropy:

" Socialisté z Bulharska, Československa, Maďarska, Polska, Rumunska a Jugoslavia prohlašují: Pracující lid v zemích střední a východní Evropy, při trvale stoupajícím politickém teroru, zůstává věrným myšlenkám demokratického socialismu. Setrvává v zásadním a nesmířitelném odporu proti komunistickým režimům, které způsobily zbídačení širokých vrstev a vytvořily nové formy útlaku a vykořisťování pracujících. Svobodný politický život a národní nezávislost byly brutálně zničeny, aby tyto země mohly být plně zařazeny do sovětských hospodářských plánů a ruských válečných příprav.

Dnešní držitelé moci vydávají se za zástupce zájmů dělnictva, ve skutečnosti však vytvořili, jak z dělníků, tak z rolníků a duševních pracovníků, otroky komunistického hospodaření a komunistického státu. Proto nemají komunisté právo označovat svůj totalitní, násilný systém za socialismus. Pomocí totalitních "jednotných organizací" a nucených pracovních táborů militarizují mládež a současně zneužívají výchovu pro stranické účely.

Zklamání z nesplněných slibů - kterými byla část dělnictva svedena - vyvolalo hlubokou nespokojenost i u příslušníků komunistických stran. Nesmírné požadavky Moskvy, která naléhá na překotné tempo násilné sovětské v hospodářství a administrativě, vedlo k nejistotě a krizi i ve vedoucích orgánech a z části k otevřenému odporu proti Moskvě. Kominformou nařízené čistky mají vytvořit atmosféru strachu, posílit disciplínu a slepou poslušnost ke všem příkázům a rozkazům Moskvy. V této době je a zůstává sociální demokracie jedinou nadějí pracujícího lidu, jedinou silou, která může rehabilitovat komunisty diskreditovanou myšlenku socialismu. Jen na základech mezinárodního demokratického socialismu může být vytvořeno mírové soužití středoevropských národů ve svobodné Evropě.

V resoluci, kterou se konference obrací na světovou, demokratickou veřejnost a na mezinárodní socialistické dělnické hnutí, žádá mezinárodní akce proti komunistickému teroru ve střední Evropě a uvádí příklady zločinných socialistických vládních a připravovaných procesů.

Lze s jistotou očekávat, že intenzivní politická činnost sociálně demokratických stran střední Evropy, jak byla zahájena londýnskou konferencí, bude se moci opírat o plnou podporu mezinárodní sociálně demokratické ústředny COMISCO. Není to podpora malá. Hnutí demokratického socialismu je nejvýznamnější politickou silou v západní Evropě. Strany sdružené v COMISCU jsou všechny zastoupeny ve vládách svých zemí, z nichž v sedmi mají ministerské předsedy a v pěti celou sociálně demokratickou vládu.

ZA DEMOKRATICKÉ POLSKO.

Tři demokratické polské politické strany v exilu, sociálně demokratická, lidová/rolnická/ a Strana práce/katolíci/, utvořily společné ústředí/ Pozozumienie Stronnictw Demokratycznych/, které si vytкло za cíl obnovu nezávislého a skutečně demokratického Polska. Na konferenci konané 15. listopadu byla přijata deklarace, obsahující společný politický program. Deklarace prohlašuje, že anexe polského území, provedená bez souhlasu polského národa je neplatná; naproti tomu západní oblasti po Odru a Nisu musí zůstatí Polsku. Podle zásady "svobodní se svobodnými - rovní s rovnými" Polsko se má účastnit organizace evropské jednoty na federativní základně. Jakmile přestane vláda násilí, mají býti vypsaný svobodné volby a ustavena demokratická vláda, která zruší všechny nedemokratické instituce komunistického režimu. Původci zločinů spáchaných za komunistického režimu budou postaveni před soud a po zasluzce potrestáni. Armáda musí sloužit lidu a plně podřízena vládě; musí být vyloučeno, aby vojenská činitelé prováděli svoji vlastní politiku. Zemědělství musí býti obnoveno na základě samostatných usadlostí v soukromém vlastnictví v rozsahu odpovídajícím potřebám jedné rolnické rodiny. Klíčový průmysl, zdroje energie, banky a dopravní prostředky státního významu, veřejný průmysl a všeužitečná zařízení zůstanou ve veřejném vlastnictví. Střední a drobný průmysl jakož i všechna řemesla zůstanou v soukromých rukou. Musí býti odstraněno všechno vykořisťování lidské práce a nerovnost v důchodech. Závodní ra-

dy musí být vymaněny ze závislosti na státu a odstraněno vykořisťování lidské práce ve formě "soutěžení". Deklarace se vyslovuje pro podporu družstevnictví, místní-hospodářské a kulturní samosprávy a pro plnou svobodu vědy a demokratisaci kultury.

Všechny tři strany se zavazují všemi silami společně bojovat za osvobození Polska ze sovětského jařma. Pro vzájemné dorozumění a spolupráci byla zřízena zvláštní komise se sekretariátem, složená z představenstev všech tří stran. Deklaraci podepsali za Polskou socialistickou stranu: Tomasz Arciszewski, Franciszek Bialas, Adam Ciolkosz, Otton Pehr, Zygmunt Zarenba, za zemědělskou Polskou stranu lidovou: Stanislaw Mikolajczyk, Kazimierz Bagiński, Stefan Korboński, za katolickou Stranu práce: Karol Popiel, Cyprian Odorkiewicz a Konrad Sieniewicz.

NAJDE SE TAKOVÝ ?

Komunistický posl. Lager interlovoval v parlamentě švédského ministra školství Weijneho. Vytkl mu, že švédská vláda poskytla býv. čsl. vyslanci dr. Tábořskému profesuru na universitě. Lager to označil za nepřátelský akt vůči ČSR, poněvadž tím švédská vláda poskytla pomoc odpůrci dnešního režimu v ČSR., se kterým je Švédsko v diplomatických vztazích. Ministr Weijne odpověděl, že jmenování dr. Tábořského neprovedla švédská vláda proto, aby mu pomohla, nýbrž proto, že ho Švédsko potřebuje pro jeho vědecké kvality. Lager se však s odpovědí nespokojil a položil otázku, zdali by švédská vláda přijala na universitu příslušníka komunistické strany. "Ovšem", odpověděl Weijne, "bude-li to vědec, který hledá pravdu".

napsalo Rudé Právo v odůvodnění, proč se konala schůze Ústředního výkonného výboru komunistické strany ve Španělském sále pražského hradu. Tato demonstrace se však minula zamýšleným účinkem. Leckde je považována za provokaci, avšak již přestěhování Gottwalda na pražský hrad vedlo k podobnosti s 15. březnem 1939. Průběh této parády zdá se však nasvědčovat tomu, že je zakončeno určité období nejistoty v tom, zda-li Gottwaldova posice zůstává v komunistické straně neotřesená. Když brzy po únoru došlo k Titově revoltě a k odstranění Gomulky, vyskytly se i zde mezi komunisty hlasy kritiky Klementa Gottwalda. Provedení únorového komunistického puče bylo prohlášováno jako zakončení éry nenarxistické politiky Gottwaldovy v prvních třech poválečných letech. Bylo mu vytýkáno, proč nynější kurs nebyl zahájen již v r. 1945, v době, kdy v Československu byla ještě Rudá armáda a kdy by se bývala likvidace všech demokratických svobod obešla bez protestu světové veřejnosti, tak jako tomu bylo v Jugoslávii a Bulharsku. Byl připomínán výrok Gottwalda na schůzi Ústředního výk. výboru KSČ ještě před rokem, kde si liboval, že cesta nastoupená v r. 1945 se osvědčila a nemá býti opuštěna. Jmenování Gottwalda protektorátním prezidentem bylo pak považováno za příležitost k tomu, aby byl odstaven z příného politického rozhodování a hrál strejcovskou úlohu československého Kalinina.

Ukázalo se však, že za Gottwaldem stojí Zápotocký a Čepička i Nosek, který je si vědom toho, že bude první na řadě, poněvadž je mu vytýkáno leccos z doby jeho pobytu v londýnské emigraci za války, jeho osobní vztahy k některým ministrům, kteří uprchli a také to, že jich nechal tolik utéci. Slánský a Genúder couvli, když Gottwald se Zápotockým nechali připravit v továrnách podpisovou akci oddanosti Gottwaldovi. Rozhodnutí padlo v době Gottwaldova pobytu v Sovětském svazu, odkud se vrátil opět s plnou nocí Stalina. Gottwald se rozhodl držeti pevně v rukou stranu a nehrát si jenom na prezidenta. Proto si také vymínil, že na sjezdu strany, který bude konán příštího roku, bude mít opět hlavní politický referát.

Hned v první části svého projevu na schůzi Ústředního výk. výboru si vyřídil účet s kritikou své politiky. Jejich kritiku označil za nesmyslnou a za trockism. Opakoval pak všechny známé fráze o tom, co vedlo komunisty k provedení puče. Po prvé však otevřeně přiznal, že se komunisté obávali výsledku voleb. Způsob, jakým to učinil, vede k diskusím v závodech. Řekl totiž, že bylo teoreticky možné, že dělníci "za mísu čočovice prodají své prvenství", čímž měl na mysli, že budou volit nekomunistické strany. Velmi rozpacitě vysvětloval rozdíl mezi zemědělskou politikou jugoslávských a československých komunistů, ale nakonec prohlásil, že to, co resoluce Kominformy kritizuje v zemědělské politice jugoslávských komunistů, platí také pro Československo. "Devatero", které ohlásil Gottwald, jako nejbližší úkoly komunistů, se v pěti bodech zabývá nutností provádění "třídní zemědělské politiky". Ostatní body jsou: zlepšení zásobování, zavedení krajského zřízení, školení stranických kádřů a ostrý postup proti zbytkům kapitalistických vrstev. Gottwald je zřejmě velmi opatrný. Neudává žádné politické perspektivy a žádá některé samozřejmé věci, včetně zřizování výkrmen prasat.

To vedlo Slánského v jeho referátu k ironické poznámce, že při přípravě svého, jak komunisté říkají, historického projevu, si Gottwald "opatřil odbornou literaturu o chovu dobytka, o krmivu a prostudoval tyto problémy." Jinak se ve svém nekonečně dlouhém projevu Slánský o-

tázky politiky strany v minulosti vůbec nečetl a omezil se na věci organizační. Zejména vypočítával, k čemu všemu je potřeba marx-leninismu. Veselost budí jeho konstatování, že "nemůže být dobrým generálem lidově demokratické armády ten, kdo není obeznán s marx-leninismem" a pochvala ministerstva národní obrany, že "právě 15. listopadu byl zahájen čtrnáctidenní kurs politické výchovy pro všechny generály bez rozdílu".

Slánský ohlásil další čistku mezi státními zaměstnanci, zejména na vyšších místech, kde jsou prý doposud "lidé reakčně snýšlejší, příni sabotéři". Bude tedy patrně pokračováno v zařazování nekomunistických státních zaměstnanců do průmyslu, jak bylo započato u úředníků brněnského městského úřadu.

ROH.

Zatím, co komunisty řízený tisk byl ještě vyplněn strašením před "reakcí" a popisováním úspěchů SNB v boji proti ilegálním organizacím, bolela tehdy komunisty hlava z nespokojenosti mezi dělníky, které se projevovala v továrnách i v některých orgánech Ústřední rady odborů. Po odchodu Zápotockého a Erbana do vlády, zůstali na Perštýně Cipro a Kolský, který již dávno byl dělníkem pro legraci a nesměl se ukázat na žádné tovární schůzi. Cipro se nechal jmenovat předsedou národního pojištění a tak rozhodování o odborech bylo nyní i formálně přeneseno do Ústředního sekretariátu KSČ. Již po několik měsíců vede se přípravná kampaň pro zrušení dělnických závodních rad, z nichž mnohé i ve velkých závodech se postavily na odpor proti řadě protidělnických opatření. Byl novelisován zákon o závodních radách, podle kterého přísluší závodní radě podíl na čistém zisku ve výši 10 %. Podle novely připadne tento příspěvek Ústřední radě odborů. Pokud závodním radám zbyly peníze z vyplacených již podílů, musí je rovněž odevzdati. ROH se stá

vá hlavním nástrojem komunistického nátlaku na dělníky při plnění sovětských požadavků na československé hospodářství. 24. a 25. listopadu se konala plenární schůze URA. Usnesení nejvyššího orgánu odborového hnutí, které má hájiti zájmy námezdně pracujících, nevyjadřuje ani jeden z palčivých požadavků dělníků. Všechna usnesení zabývají se nutností zvýšiti výrobu, organizací brigád, snížením fluktuace a absence, mobilisací pracovních sil a snížením mezd. Generální tajemník odborů a ministr sociální péče Erban, stejně tak jako Zápotocký, prohlásili, že nelze připustiti, aby mzdy a platy stoupaly.

Mimo popoháněčství v práci a denunciování dělníků pro lajdáctví, sabotáž atd. může ROH nabízet svým členům jen t. zv. rekreační akci. Ale ani o tu dělníci nestojí. 20.000 lůžek, které v létě byla pro tuto akci připravena, zůstalo nepoužito. Časopis "Odborář" se diví tomu, "že v některých závodech přímo vnucovali poukazy" a přece nebyl získán potřebný počet rekreaantů. Ovšem, rekreaanti musí denně naslouchat výkladům "marx-leninismu".

PROVĚRKA

má postihnout nejméně polovinu příslušníků komunistické strany, kteří se stanou pouhými kandidáty. Iaženýr technik, který nezná úvodní větu komunistického manifestu a jeno generálního tajemníka holandské komunistické strany a který doporučil, aby se ho zeptali na něco ze slaboproudé mechaniky, nebyl uznán zralým pro zastávání významného místa při budování komunistického socialismu. Současně však dochází i k vylučování starých komunistů. Jar. Pokorný, zámečník, člen okresního výboru v Novém Městě na Moravě, dokonce okrskový důvěrník, byl vyloučen ze strany "jako škůdce, který byl do KSČ nasazen nepříteli, s nímž udržoval stále spojení, vyzrážoval jim zprávy, upozorňoval třídního nepřítel a vyhrožoval pocti-

vým funkcionářům". V krnovském okrese byl pro "zbabelost" vyloučen z KSČ jeden hostinský, protože "zahodil stranicou legitimaci s příslušným doprovodem urážlivých výroků na adresu strany". Že by k členství v KSČ bylo již dnes potřeba statečnosti?

SATIRA SE ZAKAZUJE.

Pražské avantgardní "Divadlo satiry", jehož soubor je složen z mladých divadelníků, uvedlo satirickou komedii Vratislava Blažka "Kdo je Kuťák", ostře ironisující dnešní poměry v ČSR. Odborářský denník Práce přinesl velice příznivou recenzi této hry a pochválil ji zejména za "výsměšný, ale po každé odvážný a smělý vtíp" dopadající na novou byrokracii a na "nové třídní rozdíly mezi některými vedoucími a pracujícími". Naproti tomu komunistické Rudé Právo prohlásilo tuto hru za "nebezpečnou a škodlivou", která není "ničím jiným než útokem proti celému našemu životu a lidově demokratickému zřízení" a která je "s to svěsti diváka na špatné cesty". Autor byl obviněn, že "se dostal na stanovisko měšťácké" a zejména si stěžuje Rudé Právo, "že hra křivě zesměšňuje i úlohu vedoucích sil našeho veřejného života". "Jak je možné, že se takováto hra mohla objevit na našem jevišti?" ptá se popuzené Rudé Právo. Byly zorganizovány protestní projevy během představení a hra byla nakonec vzata z programu.

BOLŠEVICKÁ JUSTICE.

Mezi odsouzené k smrti přibyli nyní dva chlapi. 23 Choc a 22 Šádek. Choc se vrátil po krátkém pobytu v Německu do ČSR, aby ilegálně pracoval. Změnil barvu svých černých vlasů, aby jej známi tak snadno nepoznali. Chytil se však v husté síti komunistických provokatérů. Byl zatčen 4 dny po vraždě německého komunisty Schrana, se kterým si vyřídil své účty jiný agent NKVD. Schranova žena vpouštěla vraha do bytu a udala policii pře-

sný popis. Včetně jeho černých vlasů. Když ji byl Choc na policii ukázněn, prohlásila jasně, že on není vrah. Jistě ji záleželo na tom, aby skutečný vrah byl dopaden. Komunisté však chtěli zakrýt, že si agenti NKVD vyřizují na Vinohradech svoje účty stejným způsobem, jako někde na Kavkazu. Potřebovali také monstrózní proces, kterým by odvodnili další nacistickou perspektivou svých politických odpůrců. Proto byl Choc postaven před soud pro zastřelení Schrana. Ještě během procesu byly rozpaky se svědectvím Schranovic. Původně neměla vůbec vypovídat s odůvodněním, že neumí česky. Celá obžaloba však stála na příliš vratkých nohou a Schranovic bylo nutno k svědectví přinutit. Podle zpráv tisku prý Choc usvědčila. V soudních zprávách i protokolech jsou nyní často falšované nepohodlné výpovědi svědků. Jsou ještě v ČSR stateční lidé, kteří i před komunistickými soudy vypovídají po pravdě. Možná, že tak vypovídala i Schranovic. Komunisté však potřebovali rozsudky smrti.

Nacisté soudili a vraždili pro velezradu. Komunisté odsuzují k smrti pro "špionáž", tedy nestačí napěchované věznice, nestačí koncentrační tábory, nestačí gestapácké týrání politických odpůrců. I všechno má být šířeno hrůza mezi obyvatelstvem. Doposud nebylo oznámeno provedení žádného z rozsudků smrti. Patrně čekají na podpis Gottwalda. Nelze očekávat, že by nepodepsal. Udělá to se stejným klidem, s jakým v "Perle" při narišší přijímal zprávy o rozbitých hlavách dělníků při pouličních demonstracích. Se stejným klidem s jakým podepsal amnestii pro udavače Gestapu, kteří byli komunisty. Je mezi nimi také komunistický poslanec Procházka, kterého se přes odpor komunistů podařilo postavit před soud a pro udavačství odsoudit k 20 letům kriminálu. Příslušnost ke komunistické straně omlouvá tedy již každý zločin.

PROJEV DEMOKRATICKÝCH SLOVÁKU.

V uprchlických táborech v Nemecku vytvoril se prípravný výbor "Sdružení demokratických Slovákov", který se obrátil obsáirným memorandem na všechny významné osobnosti československé politické emigrace. Se zřetel-
lem na závažnost obsahu přinášíme podstatnou část memoranda:

"Podpísaní demokratickí Slováci, členovia prípravného výboru Sdru-
ženia demokratických Slovákov v emigrácii, ohradzuje sa proti rozbi-
jackým snahám ako i proti antidemokratickému kurzu, ktorý sleduje sepa-
ratistická emigrácia v Nemecku a časť krajanskej tlače v USA. Vyhlasuje-
me týmto otvorene, že stojíme nekompromisne na stanovisku čs. štátnej
jednoty a masarykovskej demokratickej ideologie, tak ako ju Západ poz-
ná a ctí. Do akej miery sa ukážeme byť hodni Masaryka v teorii a v pra-
xi, potial nás Západ bude podporovať a uznávať. Niet inej metody pre po-
litičnú prácu v emigrácii. Do akej miery budeme demokratmi, potial bude-
me mať úspech.

Dnešní vodcovia slovenského separatizmu su všetci druhou či treťou
garnitúrou býv. Slovenského štátu. Iných nositeľov slovenský separati-
zmus nemá. Všetci sa previnili podkopnou prácou proti demokracii, spolu-
pracou s fašizmom, poťažne sympatiami k nemu. Nikdy nevykonali n i č
pre záchranu Hitlerom ohrozenej demokracie, ale naopak do poslednej
chvíle vytvárali predpoklady pre úprinnú a zásadnú spoluprácu s Neme-
ckom. Podnes otvorene vyhlasujú Slov. národné povstanie za zradu na slo-
venskom národe a jeho účastníkom vyhrážajú ľudovými súdmi.

Kým vodcovia demokratickej Európy, umierali v koncentračných tábo-
roch, vodcovia Slovenského štátu robili Hitlerovi spojencov až do trp-
kého konca. Týchto ľudí odvažujú sa dnes separatisti vyhlasovať verejne
za demokratov a navazovať na ich odkazy.

Mnoho z toho, čo sa stalo na Slovensku od r. 1945 nás bolí. Musíme
sa však vymaniť z citovej politiky, vystríhať sa slepých uličiek radi-
kalizmu, zaujatosti a zatrpklosti. Musíme počítat reálne a zamerať vše-
tko naše počínanie smerom k demokracii, t. j. musíme začat kurz strik-
tne demokratický. Inakšie sa partnermi Západu nikdy nestaneme a naše
snaženie nepovedie nikam.

Je v svrchovanem záujme slovenského národa primknúť sa k veci sve-
tovej demokracie s celým srdcom a zúčtovať navždy s tými, ktorí ju už
raz opustili a podnes odmietajú sa napraviť. Pre čestnú a úspešnú spo-
luprácu so Západom je bezpodmienečne nutný č i s t ý stol.

Rovnako treba na oboch stranách vyčistiť stol pre spoluprácu česko-
slovenskú. Šovinizmus, malichernosť a nedovera na oboch stranách nesmie
mať miesta medzi nami. Rovnako urážky, dráždenie a provokácie, ktorých
sme občas svedkami. Národné cítěnie musí nám byť vzajomne sväté, tak
isté presvedčenie náboženské a politické, pokiaľ je v súhlase s prin-
cipmi demokracie. Pomerné zastúpenie demokratických Slovákov a Čechov
musí byť uplatňované vo všetkých funkciách platených i neplatených. Kde
ide o miesta zvlášť zodpovedné, nech rozhoduje zretel odborný, kvalita-
tívny. Rovnoprávnosť Slovákov a Čechov nesmie byť politickou frázou,
ale zásadou každodenného života.

Otázka Slovenska je snáď z väčšej čiastky vyriešena a udržujú ju
umele pri živote, iba nevedomosť, staré predsudky a nenávisť. V jej po-
zadí sú politické výpočty karieristov, skrývajúcích sa za lásku k ná-
rodu a dokonca za kresťanstvo.

Postavenie demokratických Slovákov v dnešnom, rodiccom sa odboji je
výborné a slubuje veľa pre slovenskú budúcnosť, ak sa naše úsilie sje-

anotí a zamerá správne. V čele čs. americkej akcie je Slovák, bývalý velvyslanec vo Washingtone, dr. J. Slávik, vec pri Spojených narodoch zastupuje Slovák, dr. Papánek, podpredsedom čs. Narodnej rady je dr. Lettrich; máme tak početnú politickú emigráciu ako nikdy pred tým. Sú tu proste všetky predpoklady strhnúť tretí odboj čs. na nás, potažne presadiť sa v ňom v ďaleko väčšej miere ako je naše percento.

Každý, kto sa straní spolupráce, škodí Slovensku. Separatizmus, ktorý sa čo do svojej ideí i svojích nositeľov diskvalifikoval spolupracou s Hitlerom, nepomôže v žiadnom prípade, ale poškodí naopak vlastnú vec.

Adresujeme svoju výčitku a výstrahu tým Čechom, ktorí na škodu ČSR a demokracie koketujú so slovenským separatizmom a poskytujú mu morálnu podporu. Je to v konečných dosledkoch záškodnícka práca proti slovenskému národu a jeho demokratickej budúcnosti. Lahostajnosť, ktorú mnohí Česi prejavujú voči slovenskej otázke, je v podstate zradou na demokratickej misii ČSR a Masarykovom odkaze.

Vyzývame ďalej český demokratický tábor k väčšej jednote a zásadovosti vo veci demokratických princípov."

POMOCNÉ AKCE PRO UPRCHLÍKY.

NORSKO.

První hromadný transport uprchlíků z Německa přibyl hladce do Norska. Při průjezdu Dánskem vzbudil velkou pozornost dánského tisku. Dětky tajemníku dánského výboru ing. Kopplovi, bylo při jejich pobytu v Dánsku o uprchlíky dobře postaráno. Uvítání v Norsku bylo velmi srdečné. Uprchlíci obdrželi šatstvo, prádlo a obuv a každý slušné kapesné. Umístění jsou v norských rodinách, většinou selských. Pro ženy i děti budou uspořádány kursy norského jazyka. Mezi uprchlíky je několik učitelů, které se postarají o vyučování českých dětí. Je pravděpodobné, že se podaří umožnit emigraci do Norska dalším uprchlíkům z Německa. Pracovní možnosti jsou v Norsku zejména v kovoprůmyslu, sklářství, keramice a tiskářství. Nejsnadnější umístění je v zemědělství a při dřevařských pracích, poněvadž v těchto oborech je velká potřeba pracovních sil. Úroveň bydlení je v Norsku i na venkově, stejně tak jako celý životní standard, velmi slušná. Norskému svazu osvobozených politických vězňů, který hodlá uspořádat akci rekreace pro děti čs. uprchlíků, přihlásilo se již více než 100 norských rodin které jsou

ochotny za velmi dobrých podmínek, na dobu podle dohody, nebo po celou dobu emigrace, přijmouti děti čs. uprchlíků. Norové jsou známí svou láskou k dětem a chtějí tímto způsobem prokázat svoji ochotu pomoci čs. uprchlíkům. Tím se otvírá možnost rodičům, kteří hodlají emigrovat do Norska, nebo jiné evropské země, aby zaopatřili své děti ještě dříve, než si sami najdou existenci. První sbírka pomoci výboru v Norsku vynesla 6.000 norských korun. Ze tento obnos byly nakoupeny potraviny, které byly odeslány do táborů v Německu. Ve sbírce se pokračuje.

DÁNSKO.

První sbírka, kterou provedl Pomocný výbor v Dánsku, vynesla 7.000 dánských korun, 200 kg konzervovaných potravin a mnoho šatstva a obuvi v zachovalém stavu. Šatstvo bude odesláno do Frankfurtu. Dánský Pomocný výbor pečuje o uprchlíky, kteří procházejí Dánskem do Švédska a Norska po celou dobu jejich pobytu na dánském území. S generálním ředitelstvem dánských drah sjednal zvláštní výhody pro čs. uprchlíky při projíždění Dánskem. Pomocným výborem jsou připraveny zásilky potravin k odeslání do Němc-

aka tak, aby je adresáti obdrželi ještě před vánocemi. V Dánsku bude kromě také několika čs. studentům-
uprchlíkům umožněno dokončiti svá studia. Všechny pomocné akce čs. uprchlíků v Dánsku řídí Pomocný výbor, jehož tajemníkem je ing. František Köppl, Köbenhavn, Bomhoffs Have 14. Do Dánska by mohl býti umístěn větší počet žen jako pomocnic v domácnosti.

ŠVÉDSKO.

V poslední době byla podstatně ztížena možnost emigrace do Švédska. Nyní musí uprchlíci procházeti normálním úředním řízením. Švédové omeczují možnost emigrace pouze na obory, ve kterých mohou býti uprchlíci umístěni. Jsou to: textilní delnice, kovodělníci, skláři, stroj. zámečníci, zaměstnanci elektrotech. průmyslu a zkušené ošetřovatelky. Doposud se podařilo emigrovat do Švédska hromadně asi 100 osob. Výsledek sbírek činí doposud 8.5 tisíc švédských korun.

ŠVÝCARSKO.

Ve Švýcarsku je organizace sociální pomoci čs. uprchlíkům prováděna zatím jednotlivci, kteří spolupracují s jednotlivými švýcarskými pomocnými organizacemi, kterých je celá řada. V těchto dnech dojde také ve Švýcarsku k ustavení čs. pomocného výboru. Od 15. prosince do 15. února bude opakována rekreační akce pro děti čs. uprchlíků z táborů v Německu a Rakousku, kterou organizuje Švýcarská dělnická pomoc. Díky její tajemnici Leutenegerové bude možno v druhé akci umístiti patrně větší počet dětí, než tomu bylo v akci první.

KANADA.

V Kanadě došlo k ustavení výboru pro pomoc čs. uprchlíkům, který je složen vesměs z významných kanadských osobností. Z Čechoslováků je členem tohoto výboru pí. Eliška Němcová, choť vyslance Němce. Výbor si vytkl za cíl sebrati obnos 50.000 dolarů pro pomoc uprchlíkům. Podle dosavadních zkušeností lze očekávat, že tento obnos bude ještě překročen. Poněvadž mezi čs. uprchlíky je velký zájem o emigraci do Kanady a obrací se na různé instituce, neb osobnosti v Kanadě o pomoc, upozorňujeme, že všechny žádosti o umožnění emigrace do Kanady musí procházet jednotlivými výbory uprchlíků ať v Německu, v Rakousku nebo v Itálii.

DR. LUKAVSKÝ MRTEV.

Při uzávěrce dovídáme se z Prahy, že dr. Jaromír Lukavský "zahynul tragickou smrtí." Podrobnosti zatím nevíme. Dr. Jar. Lukavský, byl před válkou předsedou mladé generace Národní demokracie. Na podzim r. 1938 spoluorganizoval odpor proti přijetí mnichovského diktátu. V květnu 1940 byl zatčen Gestapem pro účast na ilegální práci, společně s vedoucími funkcionáři mládeže všech bývalých politických stran. Byl jedním z nejstatečnějších mužů, které Gestapo vyšetřovalo. Snad zůstal zachován obsah jeho rozhovoru s K. H. Frankem, který jej přijel osobně na Pankrác navštívit a získat, v době, kdy procházel nejtěžším způsobem vyšetřování. Dr. Jaromír Lukavský byl krásným člověkem, čestným a statečným mužem. Je nás v zahraničí mnoho, které tato zpráva zarmocuje.

Londýnské Listy vychází dvakrát v měsíci, každého prvního a patnáctého, za redakce Blažeje Vilína. Adresa redakce a administrace je: 13 Fernside Ave, London N.W.7. Telefon: MILL Hill 4024.

Předplatné činí čtvrtletně 7s 6d, 1.50 dolaru, 7.50 švýc. franků, 7.50 švéd. korun, 12 norských korun, 12 dánských korun, 8 Hfl. - pololetně: 15s, 3 dolary, 15 švýc. franků, 15 švéd. korun, 24 norských korun, 24 dánských korun, 16 Hfl. - ročně: 30s, 6 dolarů, 30 švýc. franků, 30 švédských korun, 48 norských korun, 48 dánských korun, 32 Hfl.